Lähettäjä: Ohto Syrjänen [redacted]
Lähetetty: tiistai 14. lokakuuta 2025 5.08
Vastaanottaja: Pohde Kirjaamo
Kopio: Harju Päivi; Jokelainen Tytti
Aihe: Aloitelausuma

POHJOIS-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE
TERVEYDEN- JA SAIRAANHOIDON TOIMIALUE
PALVELUALUEJOHTAJA PÄIVI HARJU

Asianumero: PPHVADno-2025-15202

Tervehdys

Aloitteessa ilmaistaan että lääkärin suorittaman työkyvyn arvioinnin maksullisuus työttömälle työnhakijalle on epäoikeudenmukaista erityisesti silloin, kun aloite ja päätös työttömän työkykyarviointiin lääkärille lähettämisestä on työvoimaviranomaisen tekemä; oikeudenmukaista tätä vastoin olisi että se taho, joka työntekijän työkyvyn tahtoo arvioittaa, myös maksaa siitä aiheutuvat kustannukset. Kyseessä oleva asiakasmaksu on edellä mainitussa tapauksessa rangaistusluontoinen ja työtöntä syrjivä, ja sellaisena siitä on luovuttava.

On asiallista ottaa myös huomioon, että työttömyysturvan heikennysten myötä monien ihmisten talous on heikentynyt. Hyvinvointialue voi asiakasmaksulain 11 §:n perusteella halutessaan tehdä linjauksen ja alentaa tai jättää perimättä maksun, jos maksu vaarantaa asiakkaan toimeentulon edellytyksiä. Näin on työttömien tilanne yhä useammin.
Asiakasmaksulaki korostaa maksujen huojentamisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentulotukeen.

SAK:n asiantuntijalääkärin mukaan olisi perusteltua että vähintäänkin työkykyarvio, mutta myös työttömyyden tukitoimet, olisivat työttömälle asiakkaalle maksuttomia (SAK:n asiantuntijalääkäri Riitta Työläjärvi aloitteen tekijälle sähköpostissa 18.9.2025).

(Vuonna 2023 Pohde oli ainoa hyvinvointialue Pohjois-Suomen yhteistyöalueella, jossa kyseessä oleva asiakasmaksu työttömältä perittiin.)

Kalajoella 14.10.2025

Ohto Syrjänen
aloitteen tekijä

Hyvinvointialuealoite PPHVA/1690/00.04.02.01/2023

Vastaus aloitteeseen, jossa esitetään asiakasmaksusta luopumista työttömien työkyvyn arvioinnissa

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää aloitteesta, jossa esitetään, että työttömien työkyvyn arviointiin liittyvistä asiakasmaksuista luovuttaisiin. Aloite on alun perin osoitettu Kalajoen kaupungille, joka on siirtänyt aloitteen käsiteltäväksi hyvinvointialueelle.

Ymmärrämme aloitteen taustalla olevan huolen siitä, että maksu voi muodostaa esteen palvelun käytölle ja työkyvyn arvioinnille, mikä on tärkeää työllistymisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY) / työvoimaviranomaiselle viranomaisen pyynnöstä annettava lääkärintodistus on asiakkaalle maksuton. Lääkärin tekemästä tutkimuksesta, johon terveydentilan arviointi perustuu, peritään asetuksen mukainen asiakasmaksu.

Hyvinvointialue noudattaa yhdenvertaisuusperiaatetta asiakasmaksuissa. Tämä tarkoittaa, että palvelujen käyttäjät maksavat maksuja tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti riippumatta esimerkiksi iästä, asuinpaikasta, sosioekonomisesta asemasta tai terveydentilasta. Suomessa tätä ohjaa asiakasmaksulaki (734/1992) ja siihen liittyvät asetukset, jotka määrittelevät maksujen perusteet ja mahdolliset maksukattojärjestelmät.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä sovelletaan sosiaalihuollon maksuihin ja terveydenhuollon tulosidonnaisiin eli asiakkaan maksukyvyn mukaan määräytyviin maksuihin. Terveydenhuollon tasasuuruisiin asiakasmaksuihin, esimerkiksi lääkärin vastaanottomaksuihin, ei myönnetä alennusta tai perimättä jättämistä. Jos asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia, voi laskulle pyytää ennen eräpäivää eräpäivän siirtoa ja tehdä maksusuunnitelman maksuaikajärjestelyistä. Maksuaikaa voi pyytää myös niihin laskuihin, joihin ei myönnetä asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella on laajemmin arvioitavana, laajennetaanko asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen käytäntöjä koskemaan terveydenhuollon tasasuuruisia asiakasmaksuja. Hyvinvointialueen tavoitteena on varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja saavutettavuus kaikille asukkaille. Palvelujen kehittämisessä huomioidaan jatkuvasti asiakkaiden tarpeet ja lainsäädännön vaatimukset.